

in svilnegosence so laške in francoske dežele obogatile; vsa ta reja terpi šest tednov, ki jo otroci in stari ljudje lahko opravijo, in dá lep pridelek in dobiček povsod kjer murbe rasti hočejo; na Laškem se bolj zgube murb kakor tertja bojé; c) v nekterih krajih bi hmelj rasel; d) čebele dajo lep dobiček, kjer paše dosti imajo in ljudje ž njimi prav ravnati znajo; škoda, da jih v več krajih čedalje bolj opuščajo; e) v nekterih krajih je v zemlji premog, ali po močirjih šota, ki lep dobiček dajeta i. t. d.

4. Ako se tistega pridelka bolj primemo, kateri več dobička obeta. Navada berž umori vse zboljšanje. Navado zapustiti, in pamet poslušati, in misliti učiti se, je začetek vsega zboljšanja. V nekterih krajih, postavimo, pri velicah mestih dajo vertni pridelki: špargeljni, grah, fižol i. t. d. več dobička memo žita; ali pa živinoreja, posebno molznih krav, dá več od prodaje klaje, ali pridelovanja žita, in je torej umno ondi na posestvu za poglavitno reč živinorejo imeti, in še polje raji s klajo pogostoma verstiti in molzne krave rediti, kakor pri stari navadi ostati.

## Vodnikov

### stoletni rojstni dan 3. februarja 1858.

Na desnem kraji bistrosive Save, na poti v Kropo in Kamno gorico peljajoči nekoliko sto stopinj, kjer se ta pot od velike ceste na Gobovcu prične, čepi pod Prizrenskim értom malo hišic vkup in se imenuje „Podnart“.

Bilo je v jeseni leta 1849. Zbralo se nas je tukaj pri Podnartovcu v dobroznani gostivnici mnogo rodoljubov iz gorenske strani. Poslušali smo budivno šumenje Save valov. Navdajala nas je prečudno „mati pevske umnosti“. Spominjevali smo se slavnih djanj domačih, izverstnih rodoljubov, napivali smo jim nadušene zdravice, popevali smo jim slavo neumerjočo — spomin neizginljiv. Kar plane kviško jeden zmed nas, vzame kozarec, utopi ga v brizgajočo penečo Savo, dvigne ga visoko s kapljico pomenljivo in napije radostno tako:

„Ki visoko pil Savico,  
Lepih pesmi hladni vir;  
Mojstru pevcov na zdravico  
Naj mi teče ta požir“. —

Zažvenkljale so čaše glasneje in čisteje, ko bi bile napolnjene z vinom naj slajšim, in zadonela je složno zdravica iskrena pevcov mojstru, pevcu naroda prvemu — „Vodniku“! —

Utopil se je slastni požir v serca hrepeneče in izbudil je čiste čutke in misli visoke. Spomnili smo se, da kmalo prišel bode stoletni dan, s katerim zasvetil nam je duh, ki bil je pričetnik našega pesništva, ki trudno in umno je nabiral gradivo za „slovarja“, temelj jezika. Obljubili smo si, ta rojstni dan se sniditi, naj nas tudi zanese kamor hoče časa burja in življenja osoda. Sklenili smo takrat, ta dan obhajati dostojno.

Prišel je čas, — dan je pred durmi!

Dovolite zato, predragi domorodci, verli Slovenci, da vzdignem o tem svoj glas in izrečem svoje misli z vašimi gotovo jednake narodu celemu.

In radostno bije mi serce, ko se spominjam, da že je postavil narod neumerlemu Prešernu spominj; vesel in gotov up mi vstaja, da tudi zdaj bode spoznal in izpolnil svojo dolžnost.

Pač si je Vodnik sam postavil spomin, in čutivši to je pel pomembne besede:

„Ne hčere, ne sina  
Po meni ne bo,  
Dovelj je spomina,  
Me pesmi pojo.“

Al oglaš se mi jek iz cele domovine, iz vsih serc rodoljubov, da ravno temu spominu, tej zaslugi se mora

postaviti spominek. Da! v resnici to je naša dolžnost. Narod, ki spoštuje in slavi svoje slavne možove, slavi le sebe. Spomini slavnih rojakov so stebri, na ktere so pripete niti zgodovine domače, — spomini so kakor Memnova pila, s ktere so doneli o sončnim izhodu in zahodu čarni glasovi. Doné tako iz takih spominov tudi čudotvorni glasovi, kadar posebno se mrači ali jasni domovine nebo. —

Pričnimo tedaj skazovati hvaležnost svojim izverstnim rojakom djansko — očitno pred svetom! Kar slavi naš narod, našo malo deželico, služi zmérno tudi v slavo občne države avstrijske. Vekšati nje slavo, saj je naša dolžnost.

Glejmo v sosedne narode. Zaznamujejo skerbno vsako mestice, kjer se je kaj izverstnega rodilo, godilo, itd. ter hranijo tako spomin svojim otrokom in vnukom, da nasledniki se ne sramujejo, ne zatajujo jih, temuč se trudijo biti jim vredni.

Gerki in Rimci izobraženi in mogočni so bili. Obderžal spomin njih se je, razun po njih spisih, skoro samo po ostanjkih poslopij imenitnih, po stavbah slavnim rojakom posvečenih. —

Zaznamvajmo tedaj mesto, kjer zagledal je Vodnik 3. februarja 1758 ob 3. zjutraj luč življenja. Rojen je bil v Zgornji Šiški pri „Žibertu“ (pri „kamni mizi“). Prijeten vertek je ob hiši pri cesti. Pride tje vsaki dan dosti ljudi, mnogo deržin iz bele Ljubljane na kavo in vince. Tudi veliko tujcev sém zahaja.

Ali bi ne bil tedaj ta kraj iz teh mnogih obzirov pripraven, da bi se tu postavil Vodniku vreden spomin.

Tu bi marsikter zvedil, na katerem pomembnem mestu se raduje, marsikter bi začel misliti in čutiti. —

Kakšen naj bi bil spomin?

Jez mislim, da kraju primeren, bolj prost, — pa vendar Vodnika vreden. Na sposobni podlagi štiroplaten nevisok steber, in na verhu podoba Vodnikova. Steber iz domačega, podoba iz kararskega marmelja. Na štirih plateh napis. Na jedni njegove neumerle sebi v spomin zapisane besede: „Ne sina“ i. t. d. . . . ; na nasprotni: V. Vodniku — Slovenija; na ostalih dveh si nasprotnih rojstni in smertni dan.

Pa to je le predlog. Izvolili naj bi se za izpeljavo možje, ki so umne glave in živega serca.

Pričeti pa moramo koj nabirati pripomočke, da prihodnje leto, čeravno ne v svécanu, pa pozneje postavimo spomin.

Obernem se tedaj na Vas, verli Slovenci, rodoljubi in častitelji Vodnikovi, s prošnjo, da podpirate mojo namembo. Slavno vredništvo „Novic“, ki vse dobro in zlahtno jako in zmíraj podpira, je obljubilo sprejemati poslane darove.

Čas je, da pokažemo, da se nam ni treba sramovati svoje domovine, svojega naroda, ki tolikanj njegovih sinov je dospelo slavo naj vikšo. Speka rodoljuba v serce, ko sliši očitati od tujcov si oestro, da Slovenci še niso nič važnega doprinesli, speka ga v serce, ki vidi blišeti na obnebjí slave in zaslug države in človeštva imena rojakov: Valvasor, Linhart, Vega, Kopitar in nebrojno še drugih.

Zapisati moramo tedaj te slavne imena na nezginljive spomine tako, da tudi tujci jih zamorejo brati. Pokažimo, da korenine smo prave!

Dr. Lovro Toman.

## Lepoznansko polje.

### Dvojčka.

Prizor iz zadnje avstrijsko-ogerske vojske.

(Dalje.)

V.

Minulo je tako več let. Naenkrat je bilo slišati, da je vojska z Italijani, in kmalo za tim dobi tudi moj regiment zapoved, podati se tje in braniti cesarstvo sovražnih na-